วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Original Research Article

DOI: 10.14456/jdl.2025.2

The Reduced Suffering School: Learning in The Buddhist Spiritual Wisdom, Witcharam Institute

โรงเรียนของหนู : การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา ของสถาบันวิชชาราม

Rojarin Agkhacotr[1], Korn Kangsadanporn[2]*

รจรินทร์ อักขะโคตร[1] , กรณ์ กังสดารพร[2]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. **Rojarin Agkhacotr**
Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
รจรินทร์ อักขะโคตร
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: rojarin5276@gmail.com

2. **Korn Kangsadanporn***
Leadership in Society, Business and Politics, College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Thailand.
กรณ์ กังสดารพร
สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: Korn.K@rsu.ac.th

คำสำคัญ:
โรงเรียนของหนู; การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา; สถาบันวิชชาราม

Keywords:
The Reduced Suffering School; Learning in the Buddhist Spiritual Wisdom; Witcharam Institute

Article history:
Received: 16/12/2024
Revised: 12/02/2025
Accepted: 16/03/2025
Available online: 08/04/2025

ABSTRACT

This study has the objectives: 1) to study the founding concept and learning management model of the reduced Suffering school. 2) to study the learning process of the reduced Suffering school. 3) to study the results achieved from the learning process of the reduced Suffering school. It is qualitative research using in-depth interviews. There was an important person giving information this time. Total number: 27 persons

The results of the study found that: 1) The idea of founding the reduced Suffering school was to have monks and teachers with good morals help train students. It is education at a level that can truly reduce, abandon, and stop greed, anger, and delusion. Therefore, every problem can be solved. It is the most valuable education for every life. By the learning management format about various studies In the learning channel in Wicharam Institute, it is divided into 3 parts.: (1) arranging the learning structure to be in line with the intellectual development of the learners; (2) arranging the learning elements for the learners to learn on their own according to the mental faculties; (3) evaluating the results according to Real conditions based on Dhamma principles 2) Learning process. Consistent with the concept of contemplative education based on the seven principles of contemplative knowledge combined with Dhamma principles and 3) achievements from the learning process. Use a 5-item measurement tool: (1) students are very satisfied from learning; (2) students can reduce, abandon, and stop greed, anger, delusion, and distress in order; (3) students can solve various problems. that occur in life in order(4) Each student has made progress in developing their spirit according to the precepts they practice, so their minds are more comfortable, relaxed, strong, calm, peaceful, and happy. (5) Problems

How to Cite:

Agkhacotr, R. & Kangsadanporn, K. (2025). The Reduced Suffering School: Learning in The Buddhist Spiritual Wisdom, Witcharam Institute. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 14-29.

and obstacles to learning. It is caused by oneself still having greed, anger, and delusion, thus creating more bad karma. Moreover, the time is not suitable for studying. Busy with work duties as well as being lazy to submit homework.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู 2) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู 3) เพื่อศึกษาผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ของห้องไลน์โรงเรียนของหนู เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 27 ท่าน

ผลการศึกษา พบว่า 1) แนวคิดการก่อตั้งโรงเรียนของหนู มีนักบวช และครูที่มีคุณธรรมช่วยอบรมสั่งสอนนักเรียน เป็นการศึกษาในระดับที่สามารถลดความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จึงแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา เป็นการศึกษาที่มีค่าที่สุดต่อทุกชีวิต โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน (2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวจิตตปัญญา (3) ประเมินผลตามสภาพจริงแบบอิงหลักธรรม 2) กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาตามหลักจิตตปัญญา 7 ประการ ผสมผสานกับหลักธรรม และ 3) ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ใช้เครื่องมือตรวจวัด 5 ข้อ (1) นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ (2) นักเรียนสามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ (3) นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นลำดับ (4) นักเรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ จิตใจจึงสบาย ผ่อนคลาย มีกำลังสงบ ร่มเย็น เป็นสุขยิ่งขึ้น (5) ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เกิดจากตัวเองที่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง จึงสร้างกรรมที่ไม่ดีเพิ่มขึ้น อีกทั้งเวลาไม่ลงตัวต่อการเรียน ติดภารกิจการงาน ตลอดจนขี้เกียจส่งการบ้าน

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบัน สังคมไทยประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสารไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อชีวิตอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีจิตใจที่อ่อนแอจึงขาดวิจารณญาณในการคัดเลือกข่าวที่ดี เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมทางสังคม วิถีชีวิต มุมมอง และความเป็นอยู่เปลี่ยนไป สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบ ชัยชนะในการแย่งชิงมา สร้างความฟุ้งเฟ้อในชีวิตเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมจรรยา ห่างเหินจากจริยธรรม (สุทธิวรรณ์ ตันติรจนาวงศ์และศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ, 2552 : 1) ปัญหาสุขภาพกายใจ ตลาดแรงงานเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม ความยากจน การแพร่ระบาดของยาเสพติด การติดเชื้อโรคต่างๆ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ปัญหาความก้าวร้าวของผู้คนในสังคม เกิดความกังวล ความเครียด การหย่าร้าง และอื่นๆ อันมีสาเหตุหลักมาจากการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ผิดพลาด ล้มเหลว ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ความสำคัญไปทางด้านวัตถุ วิชาการ หรือบริโภคนิยม จนเกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความอยู่รอดของตนเองในสังคม (วารสารวิชาการวิชชาราม, 2561 : 22) ปัญหาด้านคุณธรรมนักเรียนคือขาดความอบอุ่นจากครอบครัว สาเหตุจากพ่อแม่อย่าร้างกัน หรือบ้างก็ทำงานหนัก

เพราะต้องหารายได้ จึงไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก ทำให้นักเรียนเกิดจิตใจไม่มั่นคง ขาดสมาธิ บ้างก็มีความก้าวร้าว เซื่องซึม เหม่อลอย เพราะขาดความรักความเอาใจใส่ ขาดบุคคลต้นแบบตัวอย่างที่ดี เด็กห่างไกลวัด ทำให้ขาดหลักคิด ปฏิบัติตนไม่อยู่ในศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม (พระมหาวรา โชติวโร, 2561) ปัญหาด้านจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยน (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560 – 2579 : ง) สถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ให้มีจิตสำนึกที่ดี แต่ความเป็นจริงแล้วนักเรียนยังขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และประเทศไทยไม่เอาจริงเอาจังกับการปลูกฝังคุณธรรม (ทรงสิริ วิชิรานนท์, 2553)

จากปัญหาด้านต่างๆ ที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การศึกษาแบบยุคปัจจุบันเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ เพราะการศึกษาส่วนนี้นับเป็นการให้ “เครื่องมือ” แก่บัณฑิต อาทิ การให้ความรู้ วิชาการ ให้ความชำนาญ ให้ศิลปวิทยา และวิชาชีพด้านต่างๆ เพื่อ การดำรงชีวิต แต่ถ้าผู้ไม่เป็นบัณฑิตได้เครื่องมือนี้ไป อาจนำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้ในทางไม่เหมาะควรหรือก่อให้เกิดโทษ เกิดความเสียหายแก่ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ หรืออาจชี้นำสังคมในทางผิด จึงเกิดความเสียหายต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. 2548 : 18-20)

ผู้วิจัยมองเห็นว่า การศึกษาในยุคปัจจุบันยังขาดการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณในระดับอาริยธรรม จนสามารถเข้าถึงการสลายความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง บุคคลควรมี การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อบุคคลเป็นผู้มีศีลแล้วก็จะเกิดสมาธิ และปัญญาก็จะตามมา การเรียนรู้ธรรมะจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์และสังคมมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวลำพัง

มนุษย์ที่พัฒนาจิตวิญญาณจนเข้าถึงธรรมะที่แท้จริง ในระดับ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จะเกิดปัญญามองการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งหมดในธรรมชาติตามความจริง เรียกว่า รู้ความจริงตามความเป็นจริง จะดำเนินชีวิตไม่ทำร้าย หรือทำลายชีวิตอื่น และสามารถพัฒนาปัญญาจนถึงขั้นแบ่งปันทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลแก่ผองชนได้ทุกฝ่าย และธรรมะที่แท้จริงจะไม่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ได้ทุกยุคสมัย

จากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชีวิตของคนทุกคน ไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเองเพียงลำพังคนเดียว จึงจำเป็นจะต้องมีที่ปรึกษาหลายๆ คน คอยให้คำปรึกษาร่วมกันเพื่อนำไปดำเนินแก้ไขปัญหาชีวิตในแต่ละเรื่องราว และยังพบอีกว่าที่ปรึกษาที่ดีควรมีคุณธรรมถือศีล 5 เป็นอย่างต่ำ เพราะผู้มีคุณธรรมจะเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา รวมทั้งมีปัญญาในการช่วยแก้ไขปัญหาในแง่มุมต่างๆ ได้

ด้วยเหตุนี้ บุคคลทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่อายุ 8 ปี จนถึง 80 ปี ที่มีความทุกข์ใจและมีปัญหาด้านต่างๆ ทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นมาร่วมกับจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมและนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ด้วยการจัดตั้งห้องไลน์ชื่อว่า **“โรงเรียนของหนู”** โดยเล่าเรื่องราวปัญหาจากชีวิตจริงของแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช ครู และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกัน โดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศกและครู คอยช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจ และปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช ครูและสมาชิกโรงเรียนของหนู ที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้นสมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจรวมถึงปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกัน

ก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งครูผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน

ดังนั้น การศึกษาที่ครบสมบูรณ์ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านวัตถุ วิชาการ ความรู้ด้านต่างๆ วิชาชีพ และด้านพัฒนาจิตวิญญาณที่มีศีล มีคุณธรรม ในระดับ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ และ ความหลงได้จริง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การใช้ชีวิตจึงมีทิศทางถูกต้องดีงาม จึงเป็นการศึกษาที่สร้างมนุษย์ให้เป็น “บัณฑิต” โดยมีความหมายว่า บุคคลมีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา จึงไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือการหล่อหลอมของสังคม ยังสามารถแก้ไขปัญหาและชี้ทางที่ถูกต้องให้สังคม ดังนั้น การศึกษาที่แท้จริงจะมีการเข้าถึงบทบาทชี้นำสังคมในทางที่ดีได้

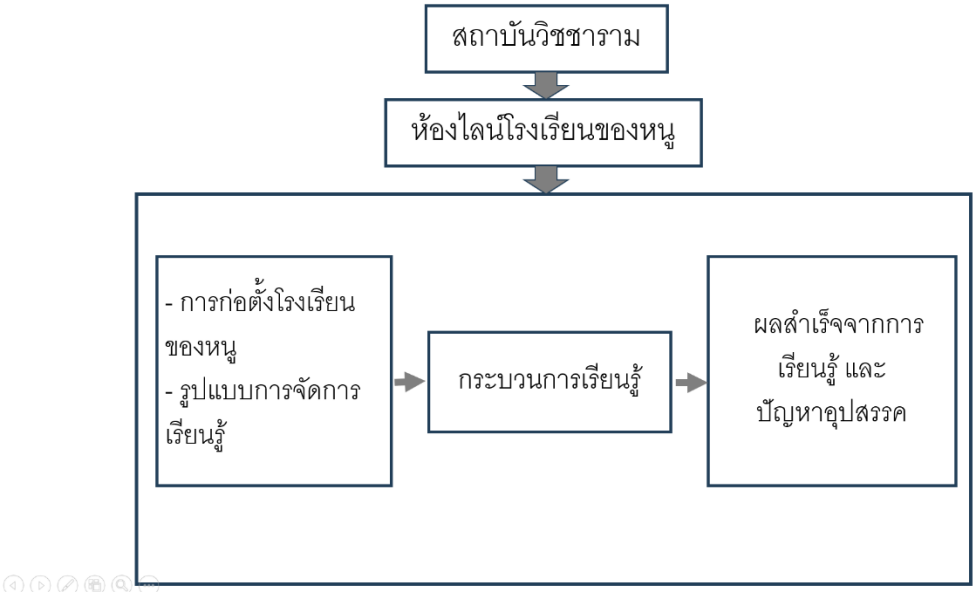
โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลด ละ เลิกความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ และความหลงเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงาน วิชาการด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยมองเห็นสังคมไทยประสบปัญหาการศึกษาที่ผิดพลาดล้มเหลว ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ความสำคัญไปทางด้านวัตถุ วิชาการ หรือบริโภคนิยม จนเกิดปัญหาด้านต่างๆ เช่นความเครียด การแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความอยู่รอดของตนเองในสังคม จนทำให้ผู้คนขาดจิตวิญญาณที่มีคุณธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและสนใจในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จึงทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนของหนู : การเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญา ของสถาบันวิชชราม โดยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาจิตวิญญาณ ด้วยการเรียนรู้ อบรม พัฒนา และปฏิบัติจริง เข้าถึงคุณธรรมในระดับที่สามารถ ลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลงได้จริง จึงเป็นความรู้ที่เป็นปัญญามีค่าที่สุดในโลก แก้ปัญหาได้ทุกปัญหา โดยเฉพาะในคนที่ปฏิบัติได้จริง ก็จะสามารถแก้ปัญหาในชีวิตของตัวเองได้เป็นลำดับๆ สามารถพึ่งตนเองในการดำรงชีวิตพอเพียงเรียบง่าย ร่างกายแข็งแรง จิตใจดีงาม จิตใจเป็นสุขอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลแก่ผองชนได้ทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
3. เพื่อศึกษาผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพกรอบความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจใช้เครื่องมือวิจัย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยก่อนที่ทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก และกำหนดแนวทางในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ สมัครใจด้วยตนเอง โดยกลุ่มนักเรียนที่ให้ข้อมูลคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) ที่มีคุณสมบัติคือ เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนของหนูเป็นประจำ (เข้าเรียน 5 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์) โดยผู้สมัครร่วมงานวิจัยทั้งหมดจำนวน 27 คน แบ่งเป็น นักบวช 6 รูป และฆราวาส 21 คน ดังนี้

1) ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ประกอบด้วย นักบวช 1 รูป และฆราวาส 1 คน
2) นักบวชชาวอโศก จำนวน 5 รูป (นักบวชทำหน้าที่เป็นครู)
3) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนของหนูและครูผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
4) นักเรียนเพศหญิง ชาย ช่วงอายุ 40-65 ปี จำนวน 15 คน

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call) โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ณ หมู่บ้านราชธานีอโศก ต. บุ่งไหม อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี ในช่วงเดือนมกราคม 2566 - มกราคม 2567 ระยะเวลา 1 ปี เพื่อศึกษาการเรียนรู้แบบพุทธจิตตปัญญาของนักเรียนห้องไลน์โรงเรียนของหนู ส่วนผู้ที่อยู่ต่างพื้นที่ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ณ หมู่บ้านราชธานีอโศก ต. บุ่งไหม อ.วารินชำราบ จ. อุบลราชธานี ส่วนผู้ที่อยู่ต่างพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ผ่านทางวิดีโอคอล (VDO call) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิจัย ตอนที่ 1 แนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
2. ผลการวิจัย ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
3. ผลการวิจัย ตอนที่ 3 ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู
4. ผลการวิจัย ตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษา ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

1. ผลการวิจัย ตอนที่ 1 แนวคิดการก่อตั้งและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

จากผลการสัมภาษณ์ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนของหนู นักบวช และครุ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถทำให้ผู้คนมีความรู้ในศาสตร์วิชาการ เพื่อประกอบอาชีพ การงาน ความเชียวชาญด้านต่าง ๆ ได้จริง แต่ยังขาดคุณธรรม ขาดธรรมะที่ช่วยรักษาจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นในทุกชีวิต และยังพบว่า ปัญหาทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นสาเหตุมาจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่เติบโตในจิตใจของคนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โรงเรียนของหนูจึงถูกก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช ครุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช ครุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลดกิเลสเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงานต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง พาพ้นทุกข์ พ้นชั่ว พ้นโง่ พ้นบ้า เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

ดังนั้น การได้ก่อตั้งโรงเรียนของหนูและเป็นโรงเรียนที่ดี เป็นโรงเรียนที่สุดยอดแล้ว เป็นโรงเรียนอันวิเศษ เป็นโรงเรียนอันประเสริฐ เป็นโรงเรียนที่สอนลดกิเลส การศึกษาที่ทำให้คนฉลาดแล้วก็มีปัญญาอย่างแท้จริงจึงเป็นการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก จึงเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดต่อทุกชีวิต เป็นโรงเรียนอันดีอย่างนี้ ทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า **“โรงเรียนของหนู”** โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอด

เรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกันโดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน และรูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ดังนี้

1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน
2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง
3) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) แบบอิงหลักธรรม

2. ผลการวิจัย ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานกับการนำหลักธรรมมาใช้กับเรียนการสอน และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

วิจักขณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การเอาใจใส่จิตใจในกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้ 3 ขั้นตอน คือ

1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening)
2) การน้อมใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation)
3) การมองเห็นความจริงตามความเป็นจริง (Meditation) ด้วยการอิงหลักธรรม

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน เรื่อง กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู ที่สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาผสมผสานกับการนำหลักธรรมมาใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนูผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในชีวิตประจำวันของนักเรียนแต่ละคน ถ้าไม่ติดขัดธุระอะไร หรือติดขัดภารกิจการงานอะไร ก็จะตั้งใจฟังการส่งการบ้านของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ที่ถ่ายทอดแบ่งปันประสบการณ์ปัญหาต่าง ๆ และเรื่องราวที่ทุกข์ใจหลายเหลี่ยมหลายมุม ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของแต่ละคน ด้วยการตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้งพร้อมกับใคร่ครวญตามว่า ตรงกับความทุกข์ใจและปัญหาของตัวเองหรือไม่ เพราะการบ้านเพื่อนคือการบ้านของเรา เมื่อตั้งใจฟังดี ๆ ใคร่ครวญตาม ในหลายครั้งก็จะพบว่า ปัญหาและเรื่องราวความทุกข์ใจที่เพื่อนกำลังส่งการบ้านอยู่นั้น ตรงกับปัญหาของตัวเองพอดี ก็สามารถทำให้ตัวเองแก้ไขปัญหานั้น ๆ ไปพร้อมกับเพื่อนได้เลย ด้วยคำสอนจากท่านสมณะ คุรุ และเพื่อน ๆ ที่เติมธรรมะและปัญญาหลายเหลี่ยมหลายมุมเพื่อไปชำระล้างความทุกข์ใจนั้น แล้วพิจารณาใคร่ครวญตาม สอนจิตวิญญาณตัวเองให้มาก สอนซ้ำ ๆ ให้มาก สอนไปพร้อม ๆ กับท่านสมณะและคุรุที่กำลังให้ปัญญา ก็สามารถคลายทุกข์กาย คลายทุกข์ใจ รู้ความจริงตามความเป็นจริงไปพร้อมกับเพื่อนที่กำลังส่งการบ้านได้ เรียกว่า คลายทุกข์กาย คลายทุกข์ใจ ไปพร้อมกันเป็นทีมหมู่มิตรดีในห้องโรงเรียนของหนู เพราะสามัคคีเรียน สามัคคีเติมกำลังใจให้กันและกัน เพื่อให้มีพลังใจในการนำไปสอนจิตวิญญาณตัวเอง ตั้งศีล ลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลงต่อไป

กระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญา 7 ประการ เรียกว่า “หลักจิตตปัญญา 7” หรือใช้ชื่อย่อตามภาษาอังกฤษ 7C’s และผสมผสานกับหลักธรรม นำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนได้แก่

1) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) ผสมผสานกับหลักธรรม
2) ความรักความเมตตา (Compassion) ผสมผสานกับหลักธรรม
3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) ผสมผสานกับหลักธรรม
4) การเผชิญความจริง (Confronting reality) ผสมผสานกับหลักธรรม
5) ความต่อเนื่อง (Continuity) แบบมีขั้นตอนและอาศัยระยะเวลา
6) ความมุ่งมั่น (Commitment) เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเอง
7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) ด้วยคุณธรรม

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน ในโรงเรียนของหนู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนของหนูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ดีงาม มีหมู่มิตรคนดี มีการปฏิบัติศีลร่วมกันเป็นทีม จึงเกิดพลังแรงกายแรงใจ เพื่อลดความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ รวมถึงแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ แบบร่วมด้วยช่วยกัน ท่านสมณะ คุรุ และนักเรียน ทุกคนต่างแบ่งปันถ่ายทอดประสบการณ์ ในการปฏิบัติศีลว่าแพ้หรือชนะ แล้วนำมาบอกเล่าให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เรียนรู้ศึกษาไปพร้อมกัน พี่น้องทุกคนจึงได้เรียนรู้เหลี่ยมมุมความคิดที่ไม่ดีที่หลากหลาย ผ่านประสบการณ์ของแต่ละคน แล้วได้รับปัญญาจากท่านสมณะและคุรุ ที่คอยบอกสอนให้นักเรียนพิจารณาใคร่ครวญสอนจิตวิญญาณตัวเอง โดยนักเรียนทั้งหมด 15 คน ปฏิบัติตนด้วยการตั้งศีลร่วมกันกับหมู่มิตรดี สามัคคีร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ด้วยการนำคำสอนจากท่านสมณะและคุรุ มาเพียรสอนจิตวิญญาณตัวเองซ้ำๆ เพื่อลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้าต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของตัวเอง นำไปสู่การแก้ไขความทุกข์ใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิผลจริง

3. ผลการวิจัย ตอนที่ 3 ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู สามารถตรวจวัดด้วยเครื่องมือชี้วัดตรงตามโครงสร้างการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของโรงเรียนของหนู ด้วยข้อคำถามต่าง ๆ 5 ลักษณะ ดังนี้

1) ความพึงพอใจจากการเรียนรู้
2) ความสามารถในการลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ
3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ
4) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจิตวิญญาณตนเอง
5) ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้

จากผลการสัมภาษณ์นักเรียน 15 คน ในโรงเรียนของหนู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มากมาย ทำให้รู้เท่าทันความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ จนเกิดปัญญาเห็นธรรม สามารถรู้ความจริงตามความเป็นจริง เข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เข้าสู่การพ้นทุกข์กาย พ้นทุกข์ใจเป็นลำดับ แบบค่อยเป็นค่อยไป อาทิ

- จากที่เคยโกรธแบบแรง ๆ แสดงออกเป็นคำพูด ก็สามารถนิ่ง เงียบ และยอมอ่อนน้อมลงได้
- จากที่เคยโลภมาก กอบโกยเข้าหาตัวเอง ก็สามารถแบ่งปัน เสียสละให้กับคนอื่นได้
- จากที่เคยหลงผิด ก็เปลี่ยนเป็นรู้ความจริงตามความเป็นจริง เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง
- จากที่เคยทุกข์ใจ ก็สามารถเข้าใจความจริง เข้าใจเรื่องกรรม จึงคลายทุกกายทุกข์ใจลงได้

โดยนักเรียนทั้งหมด 15 คน สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตัวเองได้ ด้วยการลดความคิดไม่ดี ลดความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้าต่อการพัฒนาจิตวิญญาณของตัวเอง นำไปสู่การแก้ไขความทุกข์ใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิผลจริง

4. ผลการวิจัย ตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษา ห้องไลน์โรงเรียนของหนู

1) โรงเรียนของหนู คือการเรียนรู้แบบเข้มข้นในการลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “**โรงเรียนของหนู**” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **“ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู”** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกัน โดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน

2) การศึกษาของสถาบันวิชชาราม สังกัดมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย

สถาบันวิชชาราม เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่สานพลังความดีของคนดีทั้งในและต่างประเทศ เปิดการศึกษาฟรี วิชชาจารย์สอนฟรี นักศึกษาเรียนฟรี ศึกษาฝึกฝนให้ตนมีสุขภาพดี มีธรรมะดี คือ ฝึกฝนเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่ตนต้องการ แล้วนำความถนัดความสามารถที่ตนเองมี เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น โดยทำไปพร้อมกับการลดกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงในตน ซึ่งดำเนินการโดยประสานพลังกับหมู่มิตรดี สหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี ควบคู่กับการปฏิบัติเหตุแห่งวิมุติ 5

สถาบันวิชชารามเปิดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับอุดมศึกษาปัญญาตรี ปัญญาโท และปัญญาเอก หลักสูตร “จิตอาสาวิถีธรรม” สาขา... (ตามความสนใจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม) เช่น สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เกษตร การศึกษา เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

3) รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “**โรงเรียนของหนู**” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ด้วยการบอกเล่า

เรื่องราวปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนแต่ละคนผ่านการจองคิว **"ส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู"** เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่างๆ ให้นักบวช คุรุ และสมาชิกโรงเรียนของหนูได้รับฟังร่วมกันโดยจะมีผู้นำกลุ่ม คือ นักบวชชาวอโศก และคุรุเป็นผู้มารับการบ้าน เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยนักบวช คุรุและสมาชิกโรงเรียนของหนูที่ร่วมกิจกรรมก็สามารถแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาได้ทุกคน ดังนั้น สมาชิกทุกคนที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนู จึงเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยปัญญา โดยจะแนะนำเฉพาะเรื่องราวที่ตนเองมีประสบการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงเท่านั้น ดังนั้นทุกชีวิตที่ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนของหนูจึงเป็นทั้งคุรุผู้รับการบ้าน และเป็นทั้งนักเรียนผู้ส่งการบ้านไปพร้อมกัน และรูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

4) แนวคิดการก่อตั้งโรงเรียนของหนู

เพราะการศึกษาในยุคปัจจุบัน สามารถทำให้ผู้คนมีความรู้ในศาสตร์วิชาการ เพื่อประกอบอาชีพ การงาน ความเชียวชาญด้านต่าง ๆ ได้จริง แต่ยังขาดคุณธรรม ขาดธรรมะที่ช่วยรักษาจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นในทุกชีวิต และยังพบว่าปัญหาทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นสาเหตุมาจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่เติบโตในจิตใจของคนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โรงเรียนของหนูจึงก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช คุรุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช คุรุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลดกิเลสเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงานต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง พาพ้นทุกข์ พ้นชั่ว พ้นโง่ พ้นบ้า เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

5) จุดประสงค์การก่อตั้งโรงเรียนของหนู

1. เพื่อติวเข้มในการลด ละ เลิกความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ ตลอดจนแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต

2. เปิดโอกาสให้หมู่มิตรคนดีได้มารวมตัวกัน ประชาชนจะอยู่ส่วนไหนของประเทศไทย หรืออยู่ส่วนไหนของโลกใบนี้ ก็สามารถมีหมู่มิตรดีเชื่อมร้อยจิตวิญญาณไปถึงบ้านผ่านสื่อสารยุคใหม่ Social Media เพื่อทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน ฝึกฝนการพึ่งตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์

3. เพื่อตามหาและช่วยเหลือคนดี ที่กำลังหลงทางไปกับโลกโลกียะ

6) ผู้สอนหรือคุรุ ทำหน้าที่อะไร

ผู้สอน หรือคุรุ หมายถึง บุคคลผู้มีความรู้และมีศีล เป็นผู้เอาภาระหนักแน่นในการชี้แสงสว่างปัญญา เพื่อแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ และสั่งสอนศิษย์ เพื่อช่วยเหลือมวลมนุษยชาติโดยไม่หวังผลกำไรตอบแทนใดๆ ซึ่งคุรุโรงเรียนของหนู ประกอบด้วย นักบวชและฆราวาส

7) ผู้เรียนหรือนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนของหนูเรียนฟรี มีช่วงอายุระหว่าง 8-80 ปี โดยนักเรียนทั้งหมดสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันได้ นักเรียนใหม่หรือเก่าก็เรียนรวมกัน ไม่มีการแบ่งแยกใดๆ เพื่อให้น้องนักเรียนใหม่ ได้ฝึกฟังปัญหาของรุ่นพี่ ส่วนรุ่นพี่ก็ได้ฝึกฟังปัญหาของรุ่นน้อง เด็กได้ฝึกฟังปัญหาของผู้ใหญ่ ส่วนผู้ใหญ่ได้ฝึกฟังปัญหาของเด็ก คุรุได้ฝึกฟังปัญหาของนักเรียน ส่วนนักเรียนได้รับปัญญาจากคุรุ และนักบวชก็ได้ฟังปัญหาของนักเรียน ได้ฟังการเติมปัญญาจากคุรุแล้วท่านก็เพิ่มเติมปัญญาหลายเหลี่ยมมุม เพื่อนำไปสู่การสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจเป็นลำดับ ส่วนกระบวนการเรียนรู้แบบเรียนตลอดชีวิต นักเรียนจะมาเรียนเวลาไหน จะเข้าห้องเรียนเมื่อไร จะขาดเรียนหรือไม่ ต่างเป็นอิสระไร้การบังคับใดๆ โดยไม่มีการสอบตกหรือสอบได้ ไม่มีการเลื่อนชั้นแบบชัดเจนเหมือนการเรียนภาคปกติทั่วไป แต่มีการเลื่อน แบบเลื่อนฐานการปฏิบัติที่พัฒนาก้าวหน้าขึ้น โดยวัดจากความสามารถในการสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้จริงเป็นลำดับ เกิดจากผลสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู โดยการประเมินผลจากคุรุผู้สอน ซึ่งตั้งแต่เปิดเรียนมาจนถึงปัจจุบันมีนักเรียน 4 คน ที่เลื่อนฐานการปฏิบัติมาฝึกเป็นพี่เลี้ยงรับส่งการบ้านของเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ แล้วฝึกเติมปัญญาให้กับเพื่อนๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทุกข์กาย ทุกข์ใจเป็นลำดับ ส่วนนักเรียนคนอื่นๆ ก็สามารถเติมปัญญาให้กับเพื่อนๆ ได้ในเรื่องที่ปฏิบัติแก้ไขปัญหาตัวเองได้จริง ดังนั้น ห้องเรียนนี้ทุกคนจึงมีสิทธิ์เติมปัญญาให้กันและกันได้ เพราะฉะนั้น ทุกคนในห้องจึงเป็นทั้งคุรุและนักเรียนแบบอัตโนมัติ

8) กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู

สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 3 ขั้นตอน และสอดคล้องกับหลักจิตตปัญญา 7 ประการผสมผสานกับพระพุทธศาสนา และมีข้อค้นพบว่า กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู มีความพิเศษลึกซึ้งยิ่งกว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพราะเข้าถึงระดับนามธรรมถึงขั้นสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ ผ่านการบอกเล่าเรื่องราวความทุกข์ใจของนักเรียน ที่กล่าวถึงกระบวนการต่อสู้กับกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นสดๆ ในปัจจุบัน อาทิ

“เรื่องที่ 1 : ทุกข์ใจ ไม่ชอบที่เพื่อนกล่าวตำหนิเราในที่ประชุม

เหตุการณ์ : *วันนี้ ขณะที่กำลังประชุมกับอาจารย์หมอเชียวและหมู่มิตรดี ก็มีเพื่อนกล่าวถึงเราแบบตำหนิว่าเรา เมื่อฟังแล้วรู้สึกโกรธ เราได้สติก็อ่านใจทันที*

กิเลส : *เขาว่าเรานะ เอ่ยชื่อเราด้วย*

พุทธ : *แล้วมันโดนใครล่ะ*

กิเลส : *โดนเราไง มันเสียหน้า เสียศักดิ์ศรีต่อหน้าหมู่มิตรดีที่อยู่กันตั้งมากมายนะ*

พุทธ : *ข้าเห็นเอ็งแล้วนะไอ้กิเลสชั่ว ปั่นหัวข้าเชียว ทำให้ข้าทุกข์ใจอยู่เนี่ย มาเสี้ยมให้ข้าชังคนที่ว่าข้าใช่ไหม มันเสียศักดิ์ศรีรู้ไหม ที่ไปชังคนอื่นน่ะ การชังคนอื่นนั่นล่ะคือเสียศักดิ์ศรีของคนดีรู้ไหม ไอ้ชั่ว ศักดิ์ศรีที่แท้จริงคือความดีโว้ย*

กิเลส : *อายจังเลย นี่รู้ทันเราได้ไงเนี่ย อายๆ แล้วกิเลสก็หายไป ไม่มากวนใจเราอีก*

ความสบายใจก็เกิดขึ้น ความทุกข์ความโกรธก็หายไปครับ ใครจะพูดถึงเราแบบไหนก็ได้ เราจะไม่ไปทะเลาะกับผู้พูด แต่เราจะหันมาอ่านความทุกข์ในใจ หันมาล้างกิเลสของเรา หันมาสอนกิเลสด้วยปัญญาจากที่ร่ำเรียนมา ชีวิตก็สบายใจครับ ไม่ต้องทะเลาะกับใครครับ" (สมพงษ์ โชงรัมย์, บทสัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2566)

"เรื่องที่ 2 : ทุกข์ใจ อยากได้รอยยิ้มจากเพื่อน

เหตุการณ์ : *เมื่อเรายิ้มทักเพื่อนแล้ว แต่เพื่อนไม่ยิ้มตอบ*

กิเลส : *โอ้โห เรายิ้มให้ซะกว้าง แต่เธอไม่ยิ้มให้เราเลยสักนิดนะ*

พุทธ : *แล้วไง*

กิเลส : *ก็น่าจะยิ้มให้เราสักนิดก็ยังดีนะ เราจะได้มีความมั่นใจในการยิ้มทักทายครั้งต่อไป*

พุทธ : *เป็นไง เห็นเค้าแล้วเหมือนเห็นตัวเองไหมล่ะ เหมือนส่องกระจกเลยใช่ไหม ฉันขำแกจริงๆ เลย เมื่อกี่ฉันเห็นใบหน้าแก บนใบหน้าเค้าชัดมากเลยนะ หน้าแกแบบบึ้งๆ หน้าหุบๆ ไม่ค่อยยิ้มให้ใคร หยิ่งๆ เชิดๆ ใส่เค้า แล้ววันนี้พอแกมาตั้งศีลได้หน่อยเดียว แกก็อยากให้ทุกคนยิ้มตอบแกทุกคนเลยเหรอ แกอยากได้เกินความเป็นจริงไปหรือเปล่า นี่แค่หนึ่งในสิบที่เค้าไม่ยิ้มตอบให้แก แกก็ทุกข์ใจขนาดนี้ แล้วถ้าทั้งหมดเค้าไม่ยิ้มตอบให้แกเลยสักคน สงสัยแกต้องทุกข์ตายแน่ หรือฆ่าตัวตายเลยไหม กับความอยากได้ของแกน่ะ แกต้องยอมรับความจริง ยอมรับวิบากกรรมว่า แกทำมามากกว่านั้น รับแล้วจะได้หมดไป แกจำได้ไหมบททบทวนธรรมน่ะ ให้โดยไม่เอาอะไรจากใครให้ได้นี่ขนาดไม่ใช่สิ่งของอะไรใหญ่โตนะ แค่รอยยิ้มแกก็จะเอาให้ได้ใช่ไหม แกนี่มันชั่วจริงๆ นะ ฝึกเป็นคนแบ่งปัน เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้คนรอบข้างให้มากกว่านี้นะ สนใจคนรอบข้างให้มากๆ ไม่ใช่จะเอาแต่ใจตัวเอง อยากให้ดั่งใจทุกอย่าง แล้วบอกว่าตัวเองเป็นคนดี ดีแบบไหน ดีแบบที่โลกไม่ต้องการ ดีแบบโดดเดี่ยว แกจะเอาแบบนี้เหรอ อยากได้แบบทุกข์ๆ ใช่ไหม*

กิเลส : *โห สอนซะยาวเลย ก็รู้อยู่ก็พยายามฝึกอยู่ จะให้ได้หมดเลยเหรอ*

พุทธ : *เออ นั้นแหละ แกจะได้สำนึก ยอมรับผิด ขอโทษ ขออโหสิกรรมในสิ่งที่แกทำมา ว่าจะไม่ทุกข์ใจ ไม่ว่าเค้าจะยิ้มตอบหรือไม่ยิ้มตอบก็ได้*

กิเลส : *จ้า เข้าใจแล้ว จะฝึกยิ้มต่อไปจ้า*

แล้วรอยยิ้มก็มา สบายใจจังค่ะ" (ประทุมทิพย์ ไชยชิตร, บทสัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2566)

9) การประเมินผล

ประเมินผลจากสภาวะจริง โดยเริ่มต้นคือนักเรียนได้ฝึกการจองคิวส่งการบ้านในโรงเรียนของหนูเป็นประจำ เพื่อมาบอกเล่าถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเอง และมีความโลภ ความโกรธ

และความหลงตัวไหนบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา โดยมีนักบวช คุรุ และเพื่อน ๆ คอยช่วยแนะนำวิธีแก้ไขปัญหา ด้วยการเติมธรรมะหลากหลายบทและปัญญาหลายเหลี่ยมมุม แล้วนำปัญญากลับไปพิจารณาชำระล้างความโลภ ความโกรธ และความหลงด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เมื่อได้ผลว่าอย่างไร ก็ให้นำกลับมาส่งการบ้านอีกครั้ง มาถ่ายทอดเรื่องราวการไปพิจารณาปฏิบัติถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าปัญหาและความทุกข์ใจค่อย ๆ ลดลงจางคลายจากเดิมหรือไม่ หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาและความทุกข์ใจได้เลย

ถ้าปัญหาต่าง ๆ และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นไม่สามารถลดลงได้จริง นักบวช และคุรุ ก็จะให้ธรรมะบทใหม่และปัญญาเหลี่ยมมุมเพิ่มเติม ให้กลับไปพิจารณาและลงมือปฏิบัติจริง ให้พิจารณาและลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีก ค่อย ๆ พิจารณาสอนจิตวิญญาณตัวเอง ฝึกซ้ำ ๆ ทำซ้ำ ๆ จนค่อย ๆ สลายความโลภ ความโกรธ และความหลงจนในที่สุดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ลดความทุกข์ในใจได้จริง ก็จะเทียบเคียงได้จากการอ่านความรู้สึกในใจจากผัสสะที่มากระทบ จนสามารถวิจัยรู้ว่าทุกข์ในใจค่อย ๆ ลดลงจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ค่อย ๆ จางคลายลงจริง จนความทุกข์หมดไป ความสบายใจเข้ามาแทนที่ และเข้าใจความจริงตามความเป็นจริง หมดจดจากความทุกข์ ใจสะอาด แววไว โล่งโปร่ง เบาสบาย ควรแก่การงาน ผ่องใส สงบ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ถูกตรงก็จะได้สภาพเช่นนี้ทุกคน และทำได้เป็นเรื่อง ๆ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. สามารถอ่านอาการความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้
2. สามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตตนเองได้จริง
3. สามารถแบ่งปัน เสียสละ ทำงานฟรี และช่วยเหลือผู้อื่นได้
4. สามารถสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นกับครอบครัว เพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี

10) ตัวชี้วัดความสำเร็จกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มาก สามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม และมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ จากเดิมที่คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ก็เปลี่ยนแปลงคิดถึงคนรอบข้างมากขึ้น คิดถึงใจเขาใจเรามากขึ้น ส่วนปัญหาอุปสรรคเกิดจากตัวเองที่ยังมีความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงก่อเกิดสร้างกรรมที่ไม่ดีเพิ่มขึ้น สั่งสมเป็นวิบากร้าย ทำให้เรื่องร้าย ๆ เกิดขึ้น ตัวชี้วัดผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้สรุปได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจจากการเรียนรู้
2. ความสามารถในการลดความโลภ ความโกรธ ความหลงและความทุกข์ใจ
3. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ
4. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจิตวิญญาณตนเอง
5. ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้

อภิปรายผล

การก่อตั้งโรงเรียนของหนู รูปแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ห้องไลน์โรงเรียนของหนู ผลการวิจัยพบว่า นักบวช และคุรุที่มีคุณธรรมช่วยอบรมสั่งสอนนักเรียน เป็นการศึกษาคุณธรรมในระดับที่สามารถลด ละ เลิก

ความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง จึงแก้ปัญหาได้ทุกปัญหา สอดคล้องกับหลักจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ แต่พบว่า มีความแตกต่างกันตรงส่วนกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนูมีการนำหลักธรรมะข้อต่างๆ ของพระพุทธศาสนามาพิจารณาร่วมด้วยอย่างลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณ จนสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และแก้ปัญหาความทุกข์กายทุกข์ใจได้จริงแบบยั่งยืน ส่วนแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการนำหลักธรรมมาใช้พิจารณาเพื่อความสบายใจเป็นครั้งเป็นคราว คล้ายลักษณะเชิงการคิดแนวสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี การเข้าใจผู้อื่น เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้พิจารณาลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณจนเข้าถึงการสลายความโลภ ความโกรธ และความหลงได้จริง

กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู พบว่า การตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้งพร้อมกับใคร่ครวญสอนจิตวิญญาณตัวเองให้มากสอดคล้องกับหลักจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ คือ มีการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มีความรักความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่น สอดคล้องกับการนำหลักพระพุทธศาสนามาใช้กับการศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) เรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในด้านต่างๆ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปราณี อ่อนศรี (2557) เรื่อง จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อตระหนักรู้ในตนเอง รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยไม่มีอคติ จึงเกิดความรัก ความเมตตา และอ่อนโยนต่อธรรมชาติ มีสำนึกดีต่อส่วนรวม สามารถพัฒนาประยุกต์เชื่อมโยงกับศาสตร์ต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณค่า

ผลสำเร็จจากกระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู พบว่า นักเรียนสามารถลดความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม และมีความก้าวหน้าพัฒนาจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ จันกัน (2545) เรื่อง การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ และสอดคล้องกับจิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) เรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า เกิดการนึกถึงใส่ใจคนรอบข้าง การนึกถึงใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อม การมีความอ่อนโยน มีความรักความเมตตา และสอดคล้องกับปราณี อ่อนศรี (2557) เรื่องจิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอารมณ์ ความคิด และจิตใจภายในตนเองอย่างแท้จริง

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนของหนูก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจเป็นหลัก โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียนรู้แบบปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การศึกษาเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น) โดยมีนักบวช คุรุ ที่มีศีล มีคุณธรรม และท่านเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในชีวิตของตัวเองได้จริง จึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านความพ้นทุกข์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดั่งที่ปรากฏเห็นได้จริงจากเรื่องราวชีวิตของนักเรียนทุกคน ที่พบปัญหาความทุกข์ ความเครียด ความขัดแย้ง ความโลภ โกรธ หลง และปัญหาด้านต่าง ๆ จึงได้บอกเล่าเรื่องราว ผ่านการส่งการบ้านในโรงเรียนของหนู และได้เติมธรรมะ ปัญญาพาพ้นทุกข์ จากนักบวช คุรุ และนักเรียน (นักเรียนที่มีประสบการณ์แก้ไขปัญหาได้จริงในบางเรื่อง ก็สามารถถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนได้) นักเรียนจึงนำไปปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู ไม่ใช่การศึกษาในระบบ แต่เป็นช่องทางหนึ่งของการเรียนรู้ในสถาบันวิชชาราม (สถาบันวิชชาราม เป็นการเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรการศึกษาภายใต้มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย) โดยช่องทางการเรียนรู้นี้ ถูกเปิดเป็นห้องไลน์ห้องหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้น มีชื่อว่า “โรงเรียนของหนู” โดยห้องไลน์นี้ เกิดจากการรวมตัวกันขึ้นมาของประชาชนทุกเพศทุกวัย ร่วมกับสถาบันวิชชาราม และนักบวชชาวอโศก เพื่อหาทางแก้ไขความทุกข์ใจและปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต รูปแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยม และนำมาประยุกต์การเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ดังนี้

1) จัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน

2) จัดองค์ประกอบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

3) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) แบบอิงหลักธรรม

กระบวนการเรียนรู้ ห้องไลน์โรงเรียนของหนู สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 3 ขั้นตอน และหลักจิตตปัญญา 7 ประการ ผสมผสานกับพระพุทธศาสนา แต่

มีข้อค้นพบว่า กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนของหนู มีความพิเศษลึกซึ้งยิ่งกว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพราะเข้าถึงระดับนามธรรมถึงขั้นสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจได้เป็นลำดับ ผ่านการบอกเล่าเรื่องราวความทุกข์ใจของนักเรียน ที่กล่าวถึงกระบวนการต่อสู้กับกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นสดๆ ในปัจจุบัน จึงไม่ใช่เพียงแค่การคิดบวก หรือมองโลกในแง่ดีแบบสร้างสรรค์เพื่อความสบายใจ เพื่อความสุขใจเท่านั้น แต่การเรียนรู้ในกลุ่มโรงเรียนของหนูลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น เพราะมีการเรียนรู้ธรรมะอย่างถูกต้องถูกตรงถึงระดับที่สามารถเข้าถึงเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์เหตุการณ์ต่างๆ และรู้ความจริงตามความเป็นจริงกับสิ่งที่เกิดขึ้น จนสามารถวางใจ เข้าใจความสุขความทุกข์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตสบาย ผ่อนคลาย มีกำลัง เป็นอยู่ผาสุก เป็นลำดับๆ และเมื่อสามารถแก้ไขพัฒนาชีวิตตัวเองให้สบายกาย สบายใจแบบยั่งยืนได้ จึงสามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์กาย ทุกข์ใจได้เป็นลำดับเช่นกัน

ผลสำเร็จจากกระบวนเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาจิตวิญญาณตามศีลที่ปฏิบัติ มีความพึงพอใจมากจากการเรียนรู้ในโรงเรียนของหนู เพราะทำให้ตัวเองได้รับประโยชน์มากมาย ทำให้รู้เท่าทันความคิดไม่ดี และสามารถสลายความโลภ ความโกรธ ความหลง และความทุกข์ใจ จนเกิดปัญญาเห็นธรรม สามารถรู้ความจริงตามความเป็นจริง เข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เข้าสู่การพ้นทุกข์กาย พ้นทุกข์ใจเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. โรงเรียนหรือว่าสถาบันการศึกษาใดก็ตาม ที่มีการลด ละ เลิกความคิดไม่ดี ความโลภ ความโกรธ และความหลงเป็นแกนหลัก ทำควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการงาน วิชาการด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่ให้ปัญญาพาพ้นทุกข์อย่างแท้จริง เข้าสู่สุขแท้ดีแท้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้น เอาไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษา เรียนรู้ และลองปฏิบัติตาม เพื่อพิสูจน์ความจริงว่ามนุษย์ทุกคน สามารถพัฒนาตัวเองได้ ทั้งด้านวิชาการสาขาต่างๆ และพัฒนาควบคู่ไปกับจิตวิญญาณที่มีคุณธรรมในระดับลด ละ เลิกความโลภ

ความโกรธ และความหลงได้จริง ก็จะทำให้มีชีวิตที่สงบ สบาย เบากาย มีกำลัง เป็นอยู่ผาสุก สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตตัวเองได้ และยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นลำดับ

3. ศึกษาแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนของหนู ว่ามีแรงจูงใจในการเรียนอย่างไร ถึงสามารถตื่นมาเรียนตั้งแต่เช้าตรู่ 03.45 น. – 08.00 น. ซึ่งนักเรียนต้องมีความเพียรอย่างสูงมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550*). การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์

ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2548). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทรงสิริ วิชิรานนท์. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร* ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กันยายน 2553

ปราณี อ่อนศรี. (2557). จิตตปัญญาศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลทหารบก,* 15 (1), 7-11.

มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย. (2561). *วารสารวิชาการวิชชาราม (พิมพ์ครั้งที่ 1).* สมุทรสาคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 1-20.

พระมหาวรา โชติวโร. (2561). *การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม.* การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร.

วิจักขณ์ พานิช. *การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ.* กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2548

สุทธิวรรณ์ ตันติรจนาวงศ์และศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ. (2552) *การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ :* กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าวราชการภาครัฐ. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักนายกรัฐมนตรี

อภิวัฒน์ จันกัน. (2545) *การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของพนักงานธนาคารระดับหัวหน้างานที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงและต่ำ.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่